

La religiositat del pintor Robert Anglada

En uns temps estranys i convulsos, com els d'ara, en què coexisteixen la laïcitat i la religiositat en les seves formes més extremes, han reaparegut uns integrismes religioses semblants a les que s'hi vivia abans de la il·lustració en què els caps encesos dels protestants rodolaven i enllumenaven amb atxes els carrers empedrats de París, les moltes amigues i amics d'en Robert Anglada ens preguntàvem si el nostre estimat amic creia en Deu. Una pregunta, que ja grans com som, tots plegats, trobàvem fora de temps, que dita així sense avisar, d'improvís, ens semblava infantil, més aviat pròpia de l'adolescència, d'una anima torbada i preocupada que no pas de la nostra edat. A la nostra edat, una edat passada i ja capgirada pels d'anys en què, a alguns, el menjar quan es bo els es agredolç i que quan és dolent els es bo, volíem saber què pensava el pintor Anglada sobre la vida i la mort. I si pensava que la vida s'acabava definitivament amb la mort o continuava, encara que sigui d'una altra forma. Són qüestions que de segur, gairebé tothom, alguna vegada, se les han fetes al llarg de la seva vida.

Així que, emportat per una mena de curiositat que li produïa unes miques de remordiments, pel seu caràcter íntim, un dels seus innombrables amics li preguntà una vegada de si creia amb Deu... L'amic pensà d'entrada que la pregunta era grotesca, pel seu transcendentalisme, pel seu caràcter personal i intransferible i que, per això, les preguntes d'aquesta mena son, en principi, fora de to. I probablement, justament, perquè no venia a tomb, per això, feu la pregunta sense miraments...d'improvís com si tot seguit hagués de fugir-ne a corre cuita per por de les possibles seves males cares i dels seus retrets. En Robert, però aquell dia, estava molt tranquil i trobà la pregunta molt natural. Perquè no havia d'ésser normal pensà, interessar-se per saber el que pensa l'amic, sobre la mort abans de morir? De manera que el nostre amic restà menys sorprès, per aquella seva resposta, tan sense acritud. Ja que, en Robert li respongué, tot rient, irònicament i sorneguer amb el pinzell a la ma, que no creia amb el més enllà que només creia amb la seva pintura. Que era la seva única realitat.

L'amic li respongué, aleshores:

—Si només creus en la teva pintura i no creus en el més enllà no deus creure en l'altra vida. Que tot s'acaba amb la mort.

Gràcies al dramatisme que hi posà ell pintà amb molt de sentiment religiós un quadre d'un Crist esparracat i esqueixat amb el cap penjat cap endavant amb una tofa de cabells. Encara que potser no fos religiós, ell si que pintava amb sentiment religiós que no és pas el mateix. En aquest sentit, no s'ha de, ni cal tenir de la religió una visió tan restrictiva com la que generalment tenim. Ves a saber...!, potser era panteista, potser creia en la reencarnació, no ho sabem? El que és molt clar és que s'identificava amb aquella religiositat humil dels creients a través d'un mecanisme empàtic, d'imaginació, de saber viure i posar-se en el sentiment de l'altre. En Robert, de fet, comprenia la misèria, el dolor i l'esperança dels feligresos que pintà, però també era conscient, allora, amb l'escepticisme habitual, de la fatalitat infausta del món.

El dia en què retratà Sant Salvador, fou un dia que en Robert semblava posseït per un rampell de fúria, un dia fatal destinat a barallar-se amb tothom, i encara més amb els pinzell, amb el colors, amb la tela!!! Sens dubte aquell dia devia tenir algun problema econòmic o artístic, perquè tot d'una confessà a l'amic —l'amic atribolat semblava un mendicant del quadre de Sant Salvador— que ell mateix era un dels pelegrins. Després d'assenyalar amb el seu dit nerviüt sobre la tela, un de llunyà, allà on s'acaba la tela, gairebé invisible que amb les mans juntes pujava rostoll amunt implorant amb les mans a Sant Salvador, li digué a l'amic:

—Aquell que veus a la vora de la tela soc jo! Sempre he viscut i he estat un pelegrí, tota la vida he anat vestit com els pelegrins...! Mai he anat amb cotxe, sempre he anat a peu!

L'amic mendicant mirava esgarrifat, com amb el pinzell embrutava, —perquè trastocat com estava—, aquell dia, més aviat, embrutava, llençava i esquitxava amb la pintura al pinzell la tela... En comptes de pintar empastifava amb pintura groga i vermella: sang i foc...!, deia. Mentre xisclava enfurit com un energumen, apuntant amb el pinzell una taca groga que hi havia al quadre, li digué:

—Ara anirem a l'infern, em va dir amb els ulls esgarriats..! Ara veuràs...sang i foc!

I tot d'una fent un moviment recargolat, semblant amb els que fan els saltimbanquis als circs, recargolà a l'aire el pinzell i pintà una escala de cargol. Mentre evolucionava amb aquestes cabrioles amb les mans i els peus, la cara d'en Robert Anglada s'havia tornat lívida i espectral, tenia la pell d'un color de vidre gris i opac, semblava, que venia del més enllà. El nostre amic mendicant en veure'l transfigurat, amb una aurora que li coronava el cap i amb els braços estesos es trasbalsà, pensà que s'havia definitivament mort. Venia de la ultratomba per l'escala de la pintura que havia esquitxat a la tela o a

l'aire. La tela mòbil zigzaguejava ràpidament l'aire com una catifa voladora. —ara realment no sabia dir si a la tela o a l'aire? Els grocs i el vermells del quadre s'havien transformat en sang i foc que ruixaven les parets i la barana de l'escala.

El nostre amic mendicant, el que es va atrevir a demanar-li les seves opinions sobre el més enllà, assegura que aquelles transformacions que sofrí en Robert Anglada eren reals. No sabia, però, explicar-nos com és que en Robert morí, aleshores, més tard. Aquell dia, que ens deia, que el veié definitivament mort, quan baixava l'escala i venia de la ultratomba no podia haver mort, era impossible! Li dèiem que En Robert no podia haver mort dues vegades...!

Quan pintava aquests quadres de Crist i de Sant Salvador ens imaginàvem que en Robert cavil·lava sobre la mort, en el més enllà. Com que els que estem vius, i encara més vius que morts ens costa de pensar-hi, en aquesta eventualitat, del més enllà i com el nostre amic mendicant, —ens ha assegurat que mai més no tornarà a fer preguntes perilloses, perquè no vol tornar a veure l'infern. Ni en pintura...!— estàvem delerosos que ens ho contés.

En Robert era però un home molt vital, en els últims moments de la seva vida, quan la seva vida marxava vers a l'escala de cargol que havia pintat, havia de veure la vida i la mort com una mateixa cosa, una zona transitòria enterbolida i vaga en què el present és confon amb el que vindrà, un moment en què la vida i la mort conviuen, alhora, plegades. La ratlla que les separa es difuminava, així, al seus ulls. Per salvar-se, poc abans de morir havia de veure, de sentir la seva mort, per força, com el revers de la seva vida, situada a l'altra banda de la ratlla, després de l'escala de cargol.

No li semblava que li fes por la mort, i tampoc la vida. És difícil viure, deia, perquè, aleshores, s'ha de viure molt. Ell hi visqué molt.

Borja Teixidor de Ventós